

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Brno

Inspekční zpráva

Zvláštní škola, Brno, Palackého 68

Palackého 68/70, 612 00 Brno

Identifikátor školy: 600 025 004

Termín konání inspekce: 5. - 7. únor 2001

Čj.	122 060/01-11135
Signatura	ol2nu201

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zvláštní škola je zařazena do sítě škol, předškolních a školských zařízení jako příspěvková organizace. Sdružuje zvláštní školu, školní družinu a školní výdejnu. Ve dvanácti třídách bylo v průběhu inspekce vzděláváno celkem 120 žáků. Čtyři jsou dlouhodobě umístěni v pedopsychiatrickém stacionáři, kde výuku zajišťuje Speciální ZŠ a PŠ při fakultní nemocnici, Brno, Pekařská 53.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování a příprava vzdělávací činnosti

Vzdělávání žáků probíhá podle vzdělávacího programu zvláštní školy schváleného MŠMT pod č.j. 22 980/97-22 dne 20. 6. 1997. V hospitovaných předmětech odpovídala časová dotace vzdělávacímu programu. Rovněž členění učiva do jednotlivých ročníků bylo v souladu s učebními osnovami. Tématické plány zpracované pro hospitované předměty byly až na ojedinělé výjimky spíše jen výčtem cílů, které jsou dány učebními osnovami. Tím se jejich funkcejevila jako víceméně formální, nevedly k efektivnější diferenciaci učiva dle možností jednotlivých žáků. Ve většině předmětů byla návaznost a posloupnost učiva zajištěna, zvolený obsah činností odpovídal stanoveným cílům. Pouze v předmětu pracovní vyučování byla této problematice věnována malá pozornost. Tématické plány na sebe nenavazovaly, byly zpracovány izolovaně pro jednotlivé skupiny popř. ročníky. Bezprostřední příprava na vyučování byla u většiny vyučujících velmi dobrá.

Plánování výchovně- vzdělávací činnosti je hodnoceno jako průměrné.

Podmínky vzdělávací činnosti

Personální zajištění výchovně-vzdělávací činnosti školy je na velmi dobré úrovni, což se pozitivně promítalo do kvality vzdělávacího procesu. Všichni učitelé mají pedagogické vzdělání, odborné speciálně pedagogické vzdělání chybí třem. Jedna vychovatelka školní družiny je neaprobovaná. Výuka probíhá ve dvou budovách, jejichž prostorové a estetické podmínky se liší, což je dáno nejen jejich dispozicí, ale i tím, že jedna budova je před opravami a ve druhé již opravy proběhly. Celkově jsou však podmínky vzhledem k počtu žáků dobré. Uspořádání tříd, jejich vybavení pěkným, moderním nábytkem, výzdoba, estetika a pořádek vytvářejí podnětné a stimulující prostředí pro výchovně vzdělávací proces. Odborné pracovníky pro výuku pracovního vyučování ať již jde o dílenské práce nebo práce v domácnosti uspokojují nároky na kvalitní výuku tohoto předmětu. I pro práci školní družiny vytváří škola velice dobré podmínky, obě oddělení mají svou místnost, která je vybavena účelně pro mimoškolní aktivity i relaxaci žáků po výuce.

Podmínky výchovně-vzdělávací činnosti mají velmi dobrou úroveň.

Průběh vzdělávací činnosti

Nižší stupeň zvláštní školy

Ve třídách nižšího stupně zvláštní školy obě učitelky velice dovedně organizovaly výuku. Častým střídáním metod, využíváním didaktických her, a pohotovými reagováním na únavu žáků se vyučujícím dařilo vytvářet ve třídě atmosféru pozitivního očekávání a radosti ze školní práce. S dobrou znalostí jednotlivých žáků zadávaly diferencovaně úkoly, nechávaly žákům časový prostor vyhovující jejich osobnímu tempu, hodnotily průběh jejich práce a neustále je povzbuzovaly. Žáci dostávali příležitost k vyjádření svých nápadů a myšlenek, byli vedeni ke správnému verbálnímu projevu. Vzájemnou komunikaci i schopnost spolupráce si ověřovali při

skupinové práci nad dílčími úkoly. K pestrosti výuky přispívala i velká škála využívaných pomůcek. V první třídě byla výuka ovlivňována nežádoucími projevy jednoho žáka s poruchami chování. Učitelka však situaci zvládala s velkou trpělivostí a pedagogickým taktem. Někdy však z důvodu nutnosti neprodleně se věnovat problémům tohoto žáka nemohla dokončit činnost s ostatními. Tuto situaci je nezbytné řešit pomocným vychovatelem pro třídu.

Průběh vzdělávání na nižším stupni je hodnocen ve všech sledovaných jevech (organizace, metody, formy, motivace, hodnocení, interakce a komunikace) jako velmi dobrý.

Střední stupeň zvláštní školy

Z hlediska dodržování psychohygienických zásad ve vyučovacím procesu se dařilo vhodně členit hodiny, střídát činnosti náročné s méně náročnými, zařazovat relaxační hry. Pro samostatné aktivní učení však dostávali žáci méně příležitostí, stejně jako pro vzájemnou spolupráci a kooperaci při řešení zadávaných úkolů. V jedné z hospitovaných hodin pracovního vyučování bylo stěžejní činností žáků neefektivní opisování textu z tabule, což celkově snižovalo kvalitu výuky. V ostatních hodinách však převažovaly praktické činnosti, které směřovaly k rozvoji dovedností žáků. Při zadávání úkolů učitelé zohledňovali možnosti žáků. Většina z nich měla dobré pracovní návyky. Zařazení pomůcek, učebnic a dalších zdrojů učebních informací odpovídalo sice zvoleným postupům, metodám a formám práce, ale v některých případech byly málo využity. Velmi pozitivně působilo povzbuzování i méně úspěšných žáků, využívání průběžné motivace, neustálé ověřování pochopení učiva a poskytování zpětné vazby o dosahovaných výsledcích. Pouze v komunikaci měli žáci méně prostoru pro své uplatnění vzhledem k dominantnímu projevu většiny vyučujících.

Průběh výuky ve třídách středního stupně je hodnocen vzhledem k rozdílům v kvalitě a efektivitě sledovaných jevů jako průměrný.

Vyšší stupeň zvláštní školy

Struktura hospitovaných vyučovacích hodin odpovídala stanoveným výukovým cílům. Organizační pokyny byly jasně a srozumitelně formulované. Zvolené vyučovací metody a formy práce vedly k dosažení vzdělávacího cíle, ale nebyly vždy efektivní. Převažoval frontální způsob výuky a činnosti zaměřené na stereotypní práci s učebnicemi, sbírkami úloh, zápisy na tabuli a do sešitů. Mimo výuku pracovního vyučování bylo málo využíváno činnostní učení, práce ve skupině atd. Žáci nedostávali dost příležitostí pro řešení problémových situací, samostatné rozhodování a prezentaci vlastních názorů. Ve většině sledovaných hodin probíhalo opakování a procvičování s logickou návazností na dříve probrané učivo. Úkoly byly žákům zadávány diferencovaně, přiměřeně jejich schopnostem a možnostem. Ti měli odpovídající znalosti, které dokázali většinou správně aplikovat při plnění zadávaných samostatných úkolů. Pokud potřebovali, vyučující jim individuálně pomáhali. Hodnocení aktivity a snahy žáků, úrovně jejich práce ve vyučování bylo pozorováno velmi málo. V některých případech chyběla i kontrola splnění zadaného úkolu a tím i zpětná vazba. V hodinách pracovního vyučování byli žáci spontánnější a více aktivní. V ostatních předmětech se snaha vyučujících rozvíjet oboustrannou komunikaci vzhledem k uplatňované formě frontální výuky často mýjela účinkem. Dohodnutá pravidla chování byla v průběhu výuky akceptována.

Průběh výuky lze hodnotit ve všech sledovaných jevech (organizace, metody, formy, motivace, hodnocení, interakce a komunikace) jako průměrný.

Celkové hodnocení kvality výchovně vzdělávací činnosti

Podmínky pro výchovně vzdělávací činnost jsou velmi dobré. V ostatních oblastech jsou sledované jevy souhrnně hodnoceny jako průměrné především vzhledem k malému důrazu na rozvoj těch kompetencí žáků, které směřují k posilování jejich autonomie.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Plánování ředitelky školy není příliš systematické. Jednotlivé dokumenty na sebe nenavazují. Nedostatečně sledují naplňování cílů, které si vedení školy vytyčuje v celkově dobře zpracované koncepci školy. V ročním plánu jsou podle podmínek školy záměry dané koncepcí konkretizované pouze ve dvou bodech. Naplňování cílů není sledováno ani rozbohem a zhodnocením stávající situace školy v některém z dokumentů školy. Pedagogové se na plánování školy podílí dílčími návrhy nebo projekty podle vlastní iniciativy.

Výuka ve škole probíhá podle schválených učebních dokumentů. Individuální vzdělávací plány pro tři žáky jsou zpracované na dobré úrovni.

Celkově je řízení v této oblasti hodnoceno jako pouze vyhovující vzhledem k tomu, že již předchozí inspekce v roce 1996 poukazovala na nedostatky v koncepčním plánování. K pozitivnímu posunu došlo naopak ve zpracovávání individuálních plánů pro žáky.

Organizování

Organizace provozu a života školy není dána žádným souborným dokumentem. Pravidla chování pro žáky jsou zpracována ve vnitřním řádu, který je zaměřen především na vymezení jejich povinností ke škole. Nevyužívá možnosti pro pozitivní formování jejich postojů, chování i vztahu ke škole. Podobně je formulován i dokument „Základní povinnosti pedagogických pracovníků“ určený pro učitele. Záležitosti týkající se vzájemných vztahů ve škole i školy k vnějším subjektům nejsou vymezeny. Rozdělení kompetencí a zodpovědnosti mezi pracovníky je dáno pouze ústní dohodou, organizační schéma nemá ředitelka zpracované. Na dobré úrovni je organizace výuky a rozvrhu hodin. Stejně tak i vytváření skupin pracovního vyučování a zabezpečení výuky tohoto předmětu z hlediska personálního. Předávání informací rodičům a zaměstnancům školy je promyšlené a dobře funguje. Výroční zpráva o činnosti školy je zpracovaná velmi stručně, pouze v základních předepsaných ukazatelích. Ředitelka školy nevyužívá možností tohoto dokumentu pro zhodnocení stávajícího stavu školy a její prezentaci. K propagaci školy však přispívá každoročně pořádaný den otevřených dveří, kdy se rodiče, zástupci obce a ostatní veřejnost podrobněji seznamují s činností školy a jejích žáků.

Kontrolovaná povinná dokumentace je vedena v souladu s platnými právními předpisy. Ochrana důvěrných informací a dat je zabezpečena odpovídajícím způsobem.

Vzhledem k nejasně vymezeným mechanismům v organizaci školy jako právního subjektu je řízení v této oblasti hodnoceno jako průměrné.

Vedení a motivování pracovníků

V řízení školy se dost výrazně promítá skutečnost, že ředitelka i její zástupkyně setrvávají spíše u rutinních zaběhnutých způsobů práce bez žádoucích inovací. Pedagogický sbor je poměrně stabilizovaný, přesto jsou učitelé málo zapojeni do týmové spolupráce, která by zvyšovala jejich podíl na spoluzodpovědnosti za chod školy a kvalitu vzdělávání. Jejich odborný potenciál

a schopnosti tak nejsou plně využity ve prospěch celku. Na škole nejsou ustanoveny žádné metodické orgány, které by se spolupodílely na operativním řízení. Vedení školy však respektuje názory učitelů a reaguje na jejich podněty. Základním nástrojem řízení jsou pravidelné pracovní porady a pedagogické rady. K zaměstnancům školy přistupuje ředitelka vstřícně a ohleduplně, vzájemné vztahy se jeví jako kolegiální. Další vzdělávání v návaznosti na koncepční záměry školy plánováno není, učitelé využívají nabídky CDVU Brno. Při výběru seminářů a kurzů jim ředitelka ponechává značnou volnost, poskytuje jim podporu. Získané poznatky ze vzdělávání a jejich zavádění do pedagogického procesu však důsledně nesleduje. Účinný systém hodnocení pracovníků školy rovněž vytvořený nemá. Chybí kritéria pro hodnocení, což se ve svém důsledku odráží v poněkud nesystematickém odměňování.

Vzhledem k tomu, že vedení a motivování lidí není příliš promyšlené nejen z hlediska účinnosti, ale i návaznosti na koncepční záměry školy je tato oblast celkově hodnocena jako průměrná.

Kontrolní mechanismy

Ředitelka školy nemá stanoven účinný systém kontrolních mechanismů, který by plnil funkci zpětné vazby vůči celé organizační struktuře a přijaté koncepci školy. Spíše neformálně přenesla zodpovědnost za chod jednotlivých provozních úseků na pověřené pracovníky (např. školníka, hospodářku apod.), kteří upozorňují na zjištěné provozní nedostatky. V oblasti hodnocení kvality výchovně vzdělávacího procesu rozdělila odpovědnost za provádění hospitační činnosti mezi sebe a svou zástupkyni. Přestože je frekvence této činnosti poměrně vysoká v kvalitě výchovně vzdělávacího procesu se příliš neodrážela. Příčinou je jednak to, že učitelé neznají předem oblasti které budou sledovány (chybí plán kontrolní a hospitační činnosti), dále pak jsou závěry z hospitací málo konkrétní a nevedou k odstranění zjištěných nedostatků případně pozitivní motivaci pro další práci. Rozhovorem s ředitelkou školy bylo zjištěno, že zná slabá místa ve výchovně vzdělávacím procesu, ví, co je potřeba zlepšit, nedokázala však zatím žádoucí změny prosadit. Tím je hospitační činnost z hlediska odborného řízení málo efektivní.

Vzhledem k tomu, že kontrolní činnost není promyšlená z hlediska koncepčních záměrů školy a neplní funkci efektivního nástroje řízení, je tato oblast celkově hodnocena jako ještě vyhovující.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy má jako celek průměrnou úroveň.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Výchovné poradenství a protidrogová prevence

Činnost výchovného poradce vychází z celoročního plánu, který je přehledně zpracován a stanovuje základní cíle činnosti. Způsoby a prostředky k jejich dosažení však naznačuje pouze u některých z nich. Výchovná poradkyně školy nemá odborné specializační studium pro svou funkci, ale svou odbornost si průběžně doplňuje v různých kurzech. Stěžejní činnost je zaměřena na řešení otázek profesní orientace a výchovných problémů starších žáků. Spolupráci s poradenskými pracovišti a s orgány péče o dítě zabezpečuje spolu s ředitelkou školy. Při řešení výrazných výchovných problémů žáků jsou zváni do školy rodiče a škola využívá i služeb Střediska výchovné péče při Dětském diagnostickém ústavu.

Problematikou primární prevence je pověřena učitelka, která absolvovala potřebné vzdělání

formou dvouletého kurzu. Minimální preventivní protidrogový program na školní rok 2000/2001 je koncipován pro tři cílové skupiny: žáky, rodiče a pedagogy. Má jasně vymezené úkoly v jednotlivých oblastech. Neodráží se však ve vnitřním řádu školy, ve kterém chybí ustanovení o zákazu nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek ve škole. Na realizaci programu spolupracuje drogová preventistka s ředitelkou, výchovnou poradkyní a třídními učiteli, dále s kontaktním a poradenským centrem a PPP, kde získává potřebné materiály. Podmínky pro svou činnost má dobré.

Celkově jsou výchovné poradenství a drogová prevence hodnoceny jako průměrné .

Školní družina

Organizace a průběh výchovně-vzdělávací činnosti zahrnoval v rámci týdenního programu všechny oblasti, které spadají do náplně výchovně vzdělávacího působení školní družiny. Zvolené formy a metody činností odpovídaly specifickým požadavkům, jež jsou kladeny na práci ve školní družině. Vychovatelka dávala žákům možnost výběru různých aktivit a respektovala jejich dobrovolnou účast v nabízených činnostech. Žákům byl poskytnut dostatečný prostor pro jejich sebeuplatnění. Při přípravě na vyučování byla zvolen individuální přístup a pomoc jednotlivým žákům. Prostřednictvím uplatněných metod v odpočinkových činnostech dokázala vychovatelka probudit u většiny žáků přirozený zájem a aktivní účast při nabízených činnostech. Současně byla rozvíjena dětská fantazie, tvořivost i zručnost při praktických činnostech. Vzájemná komunikace a interakce mezi vychovatelkou a žáky, její převážně pozitivní a povzbuzující hodnocení a pěkný přístup k nim vytvářelo celkově pohodové klima .

Organizace, motivace a hodnocení, vzájemná komunikace a interakce měla velmi dobrou úroveň.

Celkově byla práce školní družiny velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí MŠMT o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. BMSPZ06/96-S-BM ze dne 24. 5. 1996
- Rozhodnutí MŠMT kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. 13 763/99-21 ze dne 8. 2. 1999
- Plány školy, individuální vzdělávací plány, evidence individuální výuky
- Základní povinnosti pedagogických pracovníků
- Povinná dokumentace školní družiny dle § 9 odst. 1, vyhlášky 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech
- Povinná dokumentace školy podle § 38a, odst.1, zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol a středních škol ve znění pozdějších předpisů,
- Zápisy z provozních a pedagogických rad
- Minimální preventivní program
- Zápisy z kontrolní činnosti
- Výroční zpráva o činnosti školy, Výroční zpráva o hospodaření školy
- Podkladová inspekční dokumentace

ZÁVĚR

V řízení školy došlo od minulé inspekce k určitému pozitivnímu posunu zpracování individuálních plánů. Přetrvávají však nedostatky v konkretizaci koncepčních cílů školy, což se promítá do její organizace, cíleného odborného vedení pedagogů a kontrolních mechanismů. Pro výchovně-vzdělávací činnost vytváří vedení školy velmi dobré podmínky, které většina vyučujících využívá ve prospěch žáků. Pozornost je však třeba věnovat zavádění změn a nových trendů do vzdělávacího procesu, které by zvyšovaly efektivitu výuky a pozitivně ovlivňovaly žádanou dovednost žáků.

Celkově je úroveň školy ve sledovaných oblastech hodnocena jako průměrná.

Finanční prostředky ze státního rozpočtu jsou využívány efektivně a v souladu s jejich určením.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Věra Vojtová	Mgr. Věra Vojtová v.r.
Členové týmu	Mgr. Libuše Parmová	Mgr. Libuše Parmová v.r.
	PaedDr. Dana Pytelová	PaedDr. Dana Pytelová v.r.

V Brně dne 27.února 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 28. února 2001

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Jitka Stejskalová	Mgr. Jitka Stejskalová v.r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy):	14. 3. 2001	122 156/01
Zřizovatel:	14. 3. 2001	122 156/01
Rada školy:	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	-